СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVII. Ч. 171. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 24. липня, 1929. VOL. XXXVII. No. 171. Jersey City, N. J., Wednesday, July 24, 1929. THREE CENTS.

КИТАЙ І МОСКВА ОБІЦЮЮТЬ АМЕРИЦІ НЕ ПОЧИНАТИ ВІЙНИ

БУДУТЬ ДЕРЖАТИСЯ ПАКТУ КЕЛОҐА.

ВАШИНҐТОН, 23. липня. — Департамент стейту дістав від китайського й московського уряду офіціяльне запевнення, що ні одна ні друга держава не буде починати війни, як до сього вони зобовязалися в пакті Келоґа.

Америка дістала теж запевнення від Британії, Франції, Німеччини й Япану, що вони будуть помагати не допустити до війни.

Заяви Москви й Китаю були відповіддю на заклик американського секретаря стейту Стимсона, який видано минулого четверга, а в якому Стимсон пригадував обом урядам на їх зобовязання в пакті Келоґа.

Китайську відповідь предложив Америці китайський представник у Злучених Державах, а московську предложив французький амбасадор, який у сій справі представляв Москву на просьбу московського уряду.

СЕНАТОРИ ВЖЕ ДУМАЮТЬ ПРО ЗНИЖЕННЯ ТАРИФИ.

КОМІТЕТ РОБИТЬ НОВИЙ НАЧЕРК ТАРИФОВОГО ЗАКОНА.

ВАШИНҐТОН, 23. липня. — Видно, що протести заграничних купців і чужих урядів проти проєктованої високої тарифи на заграничні товари помогли, бо сенатовий фінансовий комітет, який тепер відбуває переслухання в справі митового закона, рішився зробити новий начерк сього закона та поменшити в ньому значно тарифи на ріжні товари.

Сенатор Ла Фолет, провідник так званих поступових републиканців, виступив з острою критикою дотеперішнього проєкту.

ВЕЛИКІ ЗАВОРУШЕННЯ У ВЯЗНИЦІ.

ТРОХ ЗАСУДЖЕНИХ УБИТО, 20 РАНЕНО.

ПЛЕТСБУРҐ, Ню Йорк, 23. липня. — У стейтовій тюрмі Клинтона в Данемора прийшло нині до поважних заворушень, жертвою котрих упали три трупи й 20 ранених.

Заворушення почалися підчас 10-мінутової перерви по сніданню. Вязники кинулися з патиками й камінням на двох сторожів, Фреда Мерфі й Е. Бресета, з окликами: „Вбий їх". Тяжко побиті сторожі втекли під охорону инших сторожів, зоружених у рушниці й кріси. Вязники кинулися на сторожів. Инші знова підпалили доми та кинулися втікати через мури вязниці. Сторожі стріляли до них острими набоями, але хто знає, як заворушення булоби скінчилося, якби заряд вязниці не закликав собі на поміч приватних громадян з околиці. Доперва сі, зоружені в рушниці, револьвери, кріси, звичайні й машинові, в ґазові бомби й ручні ґранати, загнали збунтованих вязників назад до келій.

Загинули: 33-літний Гаролд Бронер, 46-літний Герман Рэйс та 30-літний Клайд Шекелфорд. Шістьох вязників може легко померти з одержаних у битві ран.

НІМЕЦЬКИЙ КОРАБЕЛЬ „БРЕМЕН" ЧЕМПІОНОМ ОКЕАНУ.

НЮ ЙОРК, 22. липня. — „Бремен", новий пасажирський корабель Північно-Німецького Лойду, осягнув рекорд скорости в переїзді через Атлянтійський океан, перепливши з Шербурґа до сього порту за 4 дні 17 годин і 42 мінути. Побив він дотеперішний рекорд скорости о цілих 9 годин. Коли „Бремен" візджав у порт, його витали трубленнем усі портові кораблі й лодки.

БОРОТЬБА ЗА ЮНІОЗАЦІЮ ПІВДЕННИХ СТЕЙТІВ.

ФАБРИЧНІ СТРАЙКИ НА ПОЛУДНІ ШИРЯТЬСЯ.

НЮ ЙОРК, 23. липня. — Вилієм Рос, президент Болтиморської Робітничої Колеґії, видав тут публичний заклик збирати фонди на піддержанне страйкарів, робітників фабрик у полудневих стейтах.

Він каже, що робітники південних стейтів приходять до свідомости, що їх робітнича заплата за низька та що обходження фабричних зарядів з ними є нелюдяне. Під упливом такого переконання страйки поширюються дуже скоро.

Як примір південних умов навів він недавно початий страйк, в котрім робітники вийшли з роботи для протесту проти робітничої заплати, яка при 12 годинах праці виносила пересічно 14 долярів у тиждень, а вагалася між $8.60 і $21.40.

БИТВА МОРЯКА З ГОЛОВОНОГОМ.

ЛОС АНДЖЕЛЕС, Каліфорнія, 23. липня. — Веб Монстед, капітан рибацької лодки, оповідає таку пригоду з головоногом:

Монстед виїхав на маленькій лодці на побереже між Редондо і Порт Ферминґ шукати нових місць для полову риб. З ним виїхав на другій лодці його товариш Рой Петибовн. Монстед пробрався на своїй лодці далеко між зелену ростину солянку, або камку, що вкриває нераз морську воду густою верствою. Коли Монстед підплив до скал берега й прогорнувши солянку, заглянув у воду за рибою, його руку схопили мацалки головонога, морського сотворіння, котре має на голові кілька, звичайно 8, довгих, мясистих, безостих ніг, закінчених сосками, якими сотворіння причіпається до своєї жертви. Рівночасно вода коло лодки почорніла від чорнила, яке випускає головоніг, щоби замутити воду.

Петибовн, товариш Монстеда, побачив здалека, що Монстед вотузиться з якоюсь бідою в воді, і кинувся плисти йому на поміч. З тяжкою бідою добився він до товариша, як потвора втягнула вже була Монстеда під поверхню води. Монстед ще раз виринув над воду й сей час використав Петибовн, щоби відрубати рамя головонога, що схопило Монстедову руку. Та в тій хвилі друге рамя схопило Монстеда. Петибовн відрубав і його. Так він відрубував одно рамя по другому, поки головоногови не стало ні одного. Тоді він міг витягнути Монстеда на лодку. Монстед відразу зімлів з умучення.

ТУРЕЦЬКО-ГРЕЦЬКІ НЕПОРОЗУМІННЯ.

Розбилися переговори, які велися між грецьким та турецьким правительством зприводу обміну громадянами цих країн, що після грецько-турецької війни лишилися на чужій території. Розбиття переговорів сталося ізза того, що турецьке правительство не хоче признавати своїми громадянами тих біженців, яким пашпорти були видані султанським правительством.

НОВІ ЧЛЕНИ АКАДЕМІЇ НАУК.

Виділ Історично - фільольоґічного відділу Академії Наук у Київі вибрав на своюму засіданні членами Академії галицьких учених Філярета Колессу та Михайла Возняка. Нема сумніву, що цей вибір буде затверджений і на пленум Академії, а відтак урядом.

ВБИВСТВО И САМОВБИВСТВО.

Умово недужий Осип Кіт, мешканець села Хортиця, енджейовського повіту, по трилітньому побуті в домі божевільних повернув домів, тут у приступі шалу посварився зі своєю 20-літньою жінкою. Вхопивши зі стола бритву, підрізав їй горло, а відтак сам наложив на себе руку.

УКРАЇНСЬКА ІНФОРМАТИВНА СЛУЖБА ЗА КОРДОНОМ.

В Берліні при двотижневику „Остевропеіше Корреспонденц" почав виходити окремий пресовий бюлетень, присвячений виключно українським справам. Бюлетень видає українська пресова служба (У. П.), а його завдання, як бачимо з першого числа — є інформувати німецьку пресу про життя на всіх українських землях.

ПОЖЕЖА.

Дня 10. червня о год. 3 пополудни вибухла пожежа в селі Малнові, мостиського повіту. Жертвою огню, при сильнім вітри, протягом 1½ год. впало 11 господарських будинків враз з інвентарем і домашним дробом. Страти сягають біля 30 тисяч золотих. Пожежу спричинив 8-літний хлопець, запалюючи папіроску в стодолі. Місцеве тов. „Сокіл" почало рятувати сусідні будинки і не дало огневі поширитися. Сокіл зі свого завдання вивязався дуже успішно.

САМОВОЛЯ ОДИНИЦЬ ЧИ ОРҐАНІЗОВАНИЙ НАСТУП?

Українську шкільну молодь спіткала неабияка несподіванка при повороті з Великодних свят на залізниці. Именно на лінії Підвисоке-Галич повідбирано учиницям учительської семинарії СС Василіянок залізничі знижки, нібито з тої причини, що семинарія не має права прилюдности.

Знова на лінії Чортків—Станиславів ревідент відібрав від учениці приватної ґімназії УПТ. знижку і леґітимацію шкільну за те, що була підписана по українськи. Учениці мусіли заплатити цілий білет, мимо того, що мали вимагані залізничими приписами знижки і леґітимації. В цьому останньому случаю, коли учениця не хотіла по польськи підписати леґітимації, кондуктор викрикував: „Тутай нема України. Ідзь за Збруч!"

РОДИННЕ НЕЩАСТЯ.

У приступі божевілля забив 55-літний фармер Джордж Кларк (в Канаді) свою 36-літну жінку, відтак 7-місячну свою дитину, наконець себе самого. Коли сусіди повідомили про нещасний випадок 12-літну дочку родини, що тоді лежала в шпитали, дівчина померла на удар серця. Сусіди справили нараз похорон чотиром особам.

ГОЛОСНО И ВИРАЗНО.

„Інститут дослідів господарської конюнктури" у Варшаві дійшов на підставі глибокої аналізи до висновку, що цього року не можна сподіватись основної зміни на краще.

НІМЦІ ПОЧИНАЮТЬ БОРОТИСЯ З ПОЛЬСЬКИМИ ПОРТАМИ.

Розбудова Поляками маленького надбалтійського порту Ґдиня заставляє Німців до заходів, щоби позбутися конкурента. Длятого німецькі морсько-комунікаційно-портові підприємці розпочали уже поважну кампанію, спрямовану проти Ґдині. До боротьби стають самі і запрягають до неї чужинців. І так на лінії інтересів німецьких знайшли також інтереси Данії, а навіть Анґлії. Данська преса веде вже від довшого часу неприхильну польському портови кампанію. Самі Німці ведуть у цім напрямі дуже серіозну роботу, а саме таку, що на величезну скалю розбудовують свій порт Штеттін, до котрого думають стягнути більшу частину транспортів з Ґдині.

АНТИСЕМІТИЗМ У ПОЗНАНІ.

Власники деяких ресторанів і каварень у Познані під натиском деяких польських орґанізацій вимовили в себе працю жидівським кельнерам. Міська рада Познаня разом з управою вистави повинна би ще занятись тим, щоби кожного Жида, що приїзджає на виставу, а може дати дещо заробити, — хрестити на час його побуту. Нехай чужинці, що приїзджають туди, знають, що Жидів у Польщі нема.

РІДКИЙ САМОГУБЕЦЬ.

У Заманастирі біля Тернополя повісився на старій краватці 97-літній Вартоломей Людвичук; він привязав краватку до поруча залізного ліжка, присівши. Лікар, що оглянув його, має сумніви, чи його смерть була наслідком повішення. На кожний випадок або сам старець або хтось з тих, що ждав на його смерть, не міг смерти діждатись.

НІМЦІ ПРОТИ ЖИДІВ.

Студенти віденського университету Німці виступили знов проти Жидів. Вони влаштували бурхливу протижидівську демонстрацію, підчас котрої кричали: Проч з Жидами! Відтак кинулися на студентів-Жидів, стали їх бити і виганяти з викладових саль. Підчас тої бійки і метушні кількох жидівських студентів, котрі ставилися проти Німців, поранено. На університеті панує сильний проти-жидівський настрій. Німці-студенти взивають австрійське правительство, щоби воно не дозволяло брати Жидам перевагу у всіх майже віденських школах та щоби розбило заходи в напрямі влекшення Жидам виїзду до Палестини.

МАДЯРЩИНА ГОТОВИТЬСЯ ДО ВІЙНИ.

„Пті Парізієн" приносить алярмуючу вістку, що в Мадярщині продовжується тайне зброєння. Всупереч мировим постановам військова служба обовязкова від 16-го до 21-го року. Військовий буджет занимає одну четверту часть усіх розходів.

КОЗАЦЬКА ДОЛЯ.

З югославянських ґазет довідуємося, що одна сотня кубанських козаків виїхала з Югославії на поселення до Перу. Кубанських козаків в Югославії і Болгарії перебуває тепер кілька тисяч. Вони виїхали з Кубані з армією Врангеля з страху перед большевиками. Довше Югославія не хоче їх держати і вони виїзджають на певну загибіль до Перу. Ех ти доле, доле!...

ПОЛЯКАМ НЕ В СМАК ПОДОРОЖ АМБАСАДОРА ДІРКСЕНА НА УКРАЇНУ.

Подорож німецького амбасадора фон Дірксена на Україну дуже не припала Полякам до вподоби. Ця подорож викликала в польських ґазетах цілий потік злобних і лютих напастей на Німців і на Українців. Краківська ґазета „Ілюстровани Курієр" написала статтю, в якій каже, що Німці так залюбилися в Українцях, що це можна назвати їх заподороченням. Львівська „Ґазета Поранна", обговорюючи статтю ґазети „Рада" про подорож Дірксена на Україну, рівнож в гострих словах накидується на німецько-українську співпрацю. Поляки все на світі могли би стерпіти, тільки не Українців і української справи.

ЩЕ ОДИН, ЩО ДАВСЯ ОБДУРИТИ „НА КОВЕРТУ".

Петро Кіляр із Туринки (пов. Жовква) привіз до Львова масло на продаж. Якийсь незнаний Кіляреви осібняк казав віднести масло під ч. 7. при вул. Підвалля. Щоби бути певним, що Кіляр занесе масло, взяв від нього 75 зол. і вложив їх у коверту. Щоби здобути довіря селянина, до иншої коверти вложив 100 зол., якими мав заплатити масло. Та зараз зрезиґнував із купна масла і звернув Кіляреви коверту з 75 зол., а сам пішов перехідною брамою. Щойно по його відході переконався Кіляр, що замісць 75 зол. незнакомий дав йому вирізки з ґазет.

ПАРИСЬКИЙ ДІЯМАНТ НАЙДЕНИЙ.

Париська сензація з чудовим діямантом артистки Сорель скінчена. Злодії, які зорґанізували крадіж з професійною зручністю, не мали досвіду, бо впали в руки поліції найзвичайнішим шляхом. Кілька днів пізніше якийсь молодець зголосився до великої золотарської крамниці в самім центрі міста і запропонував продажу діяманту. Тому, що всі золотарі в Парижі мали вже від поліції найточніший опис цього дорогоцінного каменя, молодий Румун, що приніс його, вже не вийшов з крамниці сам. Він дістав цей діямант від якогось Австрійця Шварца, якого також арештували негайно. 40,000 фр. нагороди дістане поліційний урядовець, що причинився до викриття злодіїв.

РАДЯНСЬКІ ВІЙСЬКА ЗАХОПИЛИ ДВА КИТАЙСЬКІ ПАРОПЛАВИ

ВІЙСЬКА З ОБОХ СТОРІН ЗБИРАЮТЬСЯ ДАЛІ. РОСІЯНЕ, СЛУЖБОВЦІ НА СХІДНО-КИТАЙСЬКІЙ ЗАЛІЗНИЦІ, СТРАЙКУЮТЬ. СУТИЧКИ МІЖ ВІЙСЬКАМИ ЩЕ НЕ БУЛО.

ПЕКІН (Китай), 23. липня. — На ріці Амурі червоні війська захопили два китайські річні воєнні пароплави. З инших жерел повідомляють, що крім того на півночі, в гирлах Амура, Москалі захопили 22 торговельні китайські пароплави.

Росіяне-службовці на Східно-Китайській залізниці відмовляються працювати на залізниці й масово виходять на страйк. Вони не хочуть пособляти перевозови китайських військ по залізниці. Місто Харбін переповнене китайськими біженцями, що тікають з приграничної сибірської смуги. Всі Росіяне, що перебувають у Харбіні, знаходяться під пильним доглядом китайської влади.

З Токіо та з инших місць повідомляють, що Москалі й Китайці увесь час переводять концентрацію своїх військ головно в двох протилежних пунктах Східно-Китайської залізниці, а саме біля стацій Погранична та Манчулі. Біля стації Манчулі Китайці вже зібрали 7 дивізій піхоти та один полк артилерії, а біля ст. Погранична вони зібрали біля 50 тисяч війська. Концентрація російських військ затримується сильним виливом ріки Амура, що місцями затопив Транс-Сибірську залізницю, котра йде здовж манджурського кордону до Владивостока.

Позатим на кордоні спокійно. Лише большевицькі літаки продовжують свою розвідку над китайською територією. Всі повідомлення про сутички між китайськими та московськими військами виявилися неправдивими.

БІЛОҐВАРДЕЙЦІ ВИНУВАТІ.

БОЛЬШЕВИКИ ОБВИНУВАЧУЮТЬ БІЛОҐВАРДЕЙЦІВ У ЗАХОПЛЕННЮ КИТАЙЦЯМИ ЗАЛІЗНИЦІ. КАЖУТЬ, ЩО ЯКАСЬ СТОРОННЯ ДЕРЖАВА ПІДЮДЖУЄ КИТАЙ.

МОСКВА (СССР.), 23. липня. — Прибувші до Москви головний інжинір Східно-Китайської залізниці Айзман та директор її Ємшанов зробили радянському урядови ширшу доповідь про обставини захоплення Китайцями залізниці. З їх доповіди виходить, що Китайці захопили залізницю лише після нарад і під впливом російських білоґвардейських вождів. За кілька тижнів до захоплення залізниці відбулася нарада китайських шовіністів-націоналістів, в якій взяли участь бувший царський головний директор цієї залізниці та кілька инших визначних білоґвардейських діячів.

Перед самим захопленням залізниці до Харбіна приїхав відомий колчаковський ґенерал Хорват та инші визначні учасники білоґвардейських армій. Притім ці два радянські високі урядники додають, що їм цілком певно відомо, що на другій секретній нараді вищих китайських достойників при участи президента Кай-Шека брав участь представник одної чужинецької держави.

ВІДМОВЛЯЮТЬСЯ ВІД ПОСЕРЕДНИЦТВА.

БОЛЬШЕВИКИ ВІДХИЛИЛИ ФРАНЦУСЬКУ ПРОПОЗИЦІЮ БУТИ ПОСЕРЕДНИКОМ МІЖ НИМИ І КИТАЙЦЯМИ.

МОСКВА (СССР), 23. липня. — У відповідь на предложення французького міністра справ закордонних Бріяна посередництва Франції для розвязання большевицько-китайського конфлікту, радянський уряд прислав свою відмову від всього посередництва инших держав. Своє предложення Бріян зробив радянському урядови через його посла в Парижі, Довгалевського.

Радянський уряд у своїй відповіди зазначив, що він сам прагне до збереження мира, але з Китаєм не може вести жадних переговорів, поки він не виконав вимоги радянської ноти з 13 липня, в котрій російське правительство домагалося привернення на Східно-Китайській залізниці ладу, який був там до захоплення Китаєм залізниці.

ЯПОНІЯ НЕЗАДОВОЛЕНА.

ТОКІО (Японія), 23. липня. — Японія здивована й незадоволена тим, що американський секретар стейту Стимсон звернувся до большевиків у справі їх конфлікту з Китайцями, не повідомивши про свій крок Японію, яка в Манджурії має більше інтересів ніж в Караїбському морі. Таксамо Японія дивується, чому Анґлія розпочала свої переговори про посередництво між Росією і Китаєм в порозумінню з Францією та Америкою, також не повідомивши Японію, яка має з нею спеціяльний договір про спільну політику на Далекому Сході.

ВИБУХ АМУНІЦІЇ.

БІЛГОРОД (Югославія), 23. липня. — По відомостям з Болгарії, біля села Севліджев вибухли великі склади амуніції. Підчас вибуху зістали поранені 500 людей, з котрих багато вмерло.

Болгарське правительство заборонило публикувати про це відомости, щоби не викликати паніки серед населення.

ГОТУЮТЬСЯ ДО 1-ГО ВЕРПНЯ.

ПАРИЖ (Франція), 23. липня. — Париська поліція арештувала 95 комуністичних лідерів, що були на нараді в справі вироблення пляну вуличних демонстрацій 1-го серпня. До цих демонстрацій кличе комуністичний інтернаціонал комуністів всього світу. Демонстрації мусять бути направлені проти війни та нападів на радянську Росію.

Париж у цей день буде охороняти поліція та військо, щоби не допустити до заворушень. Большевики кличуть робітництво взяти масову участь у демонстраціях і не робити на фабриках і заводах цілий день 1-го серпня.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 9, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Oorder.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПОЧИНАЮТЬ ДАВАТИ ВІДПІР

Наспівші послідними днями з рідного краю числа львівського щоденника „Діла" приносять кілька замітних статтей про церковні справи на українській землі.

Не входячи ще в саму суть справи, про котрі говорить сей часопис, треба наперед підчеркнути самий факт, що будьщобудь найбільша ґазета під польською окупацією вважає за потрібне заговорити про релігійну справу, і то заговорити про неї в передовицях, де звичайно вона, як політична ґазета, розбирає політичні справи. Сим одним вона мимоходом признає, що й в релігійних чи церковних справах може бути й звичайно є політична сторона. Себто, і церковні справи відбиваються на відношенню політичних сил, і церковні справи підривають одну, а скріпляють другу політичну силу.

Очевидно, „Діло" не потребує сього своїм читачам говорити, бо читачі „Діла" се вже самі знають. Але се ми мусимо сказати, бо в нас на іміґрації ще виступають люди, які руки до неба підносять, як ґазета заговорить про церковні справи як про справи, важні для політики народа. В нас навіть на конвенціях виступають делеґати, які думають, що вони порох видумали, коли заспівають стару пісоньку: „Не мішайтеся до церковних справ".

Виступ старокраєвої ґазети з голосом у церковній справі се подія, яка мусить звернути на себе увагу кождого думаючого чоловіка, бо старокраєві ґазети зовсім інакше удержуються та видаються, як ґазети в Злучених Державах. Духовенство, як каста чи професія, може мати богато більший уплив на таку ґазету, як „Діло", як може мати духовенство в Америці на орган запомогової орґанізації. Сей уплив старокраєве духовенство може проявити й як частина видавничої спілки і як передплатники ґазети. Колиж мимо сього впливу така ґазета все таки рішається заговорити про церковну справу, то се знак, що вплив церковних справ на політичні справи народа такий різкий, що політична ґазета, яка про се мовчалаби, просто пересталаби бути ґазетою політичною, пересталаби сповняти супроти народа ту службу, для котрої вона покликана: службу інформувати народ про всі справи, які можуть мати корисний або некорисний вплив на зріст політичної сили народа.

КАНАДА І „РІДНА ШКОЛА"

Представник „Рідної Школи", гром. Лев Ясінчук, повернув саме з Канади й подає отсей образець на ставлені питання:

— Як видалася вам Канада на загал?

— Я був отсе перший раз у Канаді. Прегарний край. Від самої границі кидається у вічі ріжниця поміж характером Злучених Держав і Канади. Тут, в Америці, великі оселі, міста, залізо, бетон, всюди фабричні димарі, дими; вся Америка „подротована", зі „стріткарами" з міста до міста, вся в ночі освітлена, а в містах світляна рекляма сліпить очі, всюди безліч скорих самоходів, що легко суваються по гладеньких дорогах; всюди стукіт, гамір, швидкість. А багацтво помітне на кожному кроці — аж пригнітає мене, привикшого до вбогости. — В Канаді простір, зелень, ясне небо, воздух хрустально-прозорий, пшениці, ліси, ба навіть хати з галицькою стріхою; декуди то й ноша така, яка була в Рідному Краю... ще недавно. Спокій, тиша та більша повільність. Схожість на Европу. Тут багацтво в численних високих, обємистих „елевейторах" пшеничних „пулів". На всіх залізничих стаціях їх повно. Тут усе життя залежне від урожаю. На всіх лицях пробивається журба, бо була посуха до мойого приїзду. Щойно я привіз зі собою дощ. Всі раділи, всі повторювали: це падуть міліони долярів. — І тут і там велич анґльо-американської культури з видимими знаками: прилюдними бібліотеками, ріжного рода численними школами, навіть университетами в таких провінціях, що числять заледви 600,000 душ (як от Альбертійський университет в Едмонтоні). Всюди зародки великого господарства: тут фабричного, там рільного.

— А яке українське життя?

— Воно замітне. Головними орґанізаціями-осередками, в яких гуртується найбільше Українців, — це церкви: українські-католицькі та православні (автокефальні). Помітна ривалізація між одною й другою. То наступ, то оборона, а одна й друга мусять побільше працювати для народу, піддержувати його національного духа, бо инакше симпатії маси відхилюються. В Злучених Державах основала українська іміґрація свої „Союзи", гордощі нації, а в Канаді такими гордощами, це „Інститути", що витворюють свідомий провід для народу в будуччині. Тут української інтеліґенції багато, вона свідома, здебільша бере участь у громадському життю. Колиб можна їй щонебудь замітити, то хіба те, що — як мені видалося — вона чи не занадто покладає ваги на Канаду як на українську провінцію. Я мав враження, що в Злучених Державах більше сентименту для старого краю, головно в старшої іміґрації. — Школа чужа тут і там. Зате нарід творить її власними силами в Канаді, так, як у Злучених Державах. Це т. зв. „Рідні Школи", в яких доповняється науку публичних шкіл — українознавством. Таких, щоби заступали державну — за виїмком Монтреалу нема. В Монтреалі є така одна, де вчать СС. Василіянки, кваліфіковані учительки. Я, на жаль, був там, коли вже почалися ферії. Я зауважив, що українські діти в шкільному віці так, як у Злучених Державах, говорять по анґлійськи між собою (по містах). На фармерських хуторах мабуть ні, бо вони тут відокремлені. Орґанізації головно освітні, що при цьому плекають товариське життя. Є їх доволі, головно по більших містах. Між ними не все гармонія. По всіх містах є Народні Доми з іменами великих українських людей. Тепер іде змагання обєднати ці Народні Доми в один Союз, але відразу створено рамці аж для двох Союзів. Преса по українськи друкована — українська, хоч одні одним закидують піддержку чужим капіталом. Осторонь усюди орґанізуються большевики, які в кожному місті мають великі, гарні „Робітничі Доми". Національний табор — по моїй думці — в Канаді сильніщий. Коби тільки більше сконсолідований. Відчувається недостачу політичної централі.

— Як удалася вам ваша місія?

— Виходячи з того, що саме я мав там зробити, уважаю мою місію до певної міри успішною. Я мав навязати звязки з канадійськими особистостями й орґанізаціями, яких „Рідна Школа" майже не мала. Ми, в Галичині, ані на хвилю не ставились недовірчиво до патріотизму канадійської іміґрації, хоч вона жертвувала для „Рідної Школи" в порівнанню з жертвенністю української іміґрації в Злучених Державах — дуже мало (від 500—$900 річно). Ми уважали, що це діється через недостачу централі. Тому я старався довести до її основання у Вінніпеґу за всяку ціну. Вона там й основалась формально. Входять до неї представники всіх місцевих орґанізацій і всеї преси, які вибирають управу з 7-ми членів, 3-ох заступників і 3-ох членів до контрольної комісії. По столичних містах провінцій творяться областні кружки „Рідної Школи", які мали би подбати про приєднування членів „Рідній Школі", дбати для неї про орґанізовану допомогу та від орґанізацій ставити до неї свої побажання. Я виробив навіть тимчасовий правильник для канадійських рідношкільних орґанізацій. На мою думку, колиб місцевим чинникам удолося сціпити ту орґанізацію, то вона не тільки малаб у десятеро збільшити допомогу „Рідній Школі" на Західній Україні, але й згуртувати свої, канадійські „Рідні Школи", заводячи для них одну систему (очевидно узгляднюючи окремі відносини східної й західної Канади).

— Чи ви там уладжували мітінґи?

— Відповідно до моєї задачі, я хотів говорити тільки з представниками орґанізацій. Але всюди домагалися, щоби я виголошував прилюдні реферати. Загалом я говорив на 13 мітінґах.

— Чи прийшлося вам ужи вати допомогових грошей, зложених у Злучених Державах?

— О, ні; за 4 тижні мойого побуту зложила Канада $2,234.70.

— Де віднеслися до вас, як представника, найкраще?

— Всюди незвичайно прихильно. Всюди роблено або спільні мітінґи, або кожна група хотіла їх мати в себе. Всюди виявилася рішучість в обороні „Рідної Школи". В Торонто прийшло н. пр. навіть до дуже немилих сцен на двох моїх рефератах, де національний табор став дуже завзято по боці „Рідної Школи". Загально беручи, я з побуту на прегарній канадійській землі вповні вдоволений.

УКРАЇНСЬКІ СОЦІЯЛ-ДЕМОКРАТИ ПРОТИ УРЯДУ АНДРІЯ ЛЕВИЦЬКОГО.

Краєві ґазети друкують слідуючого листа від закордонної делеґації УПСД.:

Шановний Пане Редакторе! Просимо Вас не відмовити вмістити на сторінках Вашого часопису слідуючого листа: В ч. 177 парижського тижневика „Тризуб" з 19. V. 1929 р. в статті під назвою „Шляхи боротьби", в якій між иншим згадано про діяльність української соціял-демократії, зазначено слідуюче:

„Партія УСД ставиться до Уряду УНР цілком лояльно... Члени цієї партії до уряду не входять, але деякі беруть активну участь у технічній праці Уряду. Взагалі СД належать до тих уґруповань, з якими Уряд уважає за потрібне радитися у важнійших державних справах".

В інтересах правильної інформації українського громадянства про позицію української соціял-демократії у відношенні до центру УНР за кордоном, Закордонна Делеґація УСДРП вважає необхідним заявити, що ці відомости не відповідають дійсности. УСДРП досі стоїть на позиції, що була висловлена в слідуючій резолюції Центрального Комітету партії з 17. січня 1922. р.:

„УС-ДРП, стоячи на ґрунті постанов партійних конґресів, виконувала на протязі української революції завдання революційної соціялістичної демократії своєї країни. Виходячи з цього і беручи на увагу обставини на Україні, УС.-ДРП вирішувала своє відношення до подій на Україні та на еміґрації до українського державного центру, до українських громадсько-політичних обєднань і т. д.

„З самого початку революції на долю українського народу випала тяжка, безупинна боротьба з російською окупацією. Останні роки ця боротьба проходила під орґанізуючим і кермуючим впливом державного центру УНР, що був створений зусиллями української революційної демократії в час протигетьманського повстання. На протязі боротьби за незалежність України центр УНР відограв величезну ролю в справі політичного виховання українських народніх мас у напрямі створення української демократичної держави.

„Але державне керовництво УНР не виявило твердої, послідовної лінії у переведенні тих завдань, які нерозривно звязані з революційним прапором УНР. Це керовництво, розійшовшись насамперед з соціялістичною демократією України у погляді на чергові завдання боротьби українського народу, почало котитися повільно, але постійно по шляху протидемократичної і протиреспубліканської політики. Перестороги УСДРП в резолюціях, політичних виступах і в пресі на адресу центру УНР, що така його політика закінчиться повною дискредитацією і упадком центру, не тільки через фізичну перемогу ворога, але, головним чином, через внутрішній ідейний занепад самого центру, розбивалися об персональний режим у цьому центрі та його повне нерозуміння своїх завдань, як завдань іменно центру УНР. В наслідок всього цього справді дійшло до повної ізоляції цього центру від громадсько-політичних кругів і повного його внутрішнього розкладу.

„З уваги на те, що державне керовництво центру УНР протягом свого перебування на еміґрації набрало форм особисто-диктаторських; що воно в своїх міжнародніх зносинах доззолило й дозволяє до себе ганебне відношення з боку так званого союзника і поставило себе в негідну зависимість від нього; що в такому виді воно може бути використане сторонньою силою не в інтересах державного будівництва України і її революційної демократії, — УСДРП, яка до весни 1920 р. підтримувала активно державний центр УНР, а до свого виходу з Ради Республики стояла до нього в опозиції, старaючись відвернути його від політично згубного шляху, в сучасний момент заявляє, що УСДРП до так званого центру УНР ніякого відношення не має.

„Українська Соціял-Демократична Партія вірить, що революційна демократія України при першій можливости ширшого виявлення своєї волі зуміє наново підняти прапор УНР в його демократичному виді і вживе всіх заходів, щоби цей мент виявлення народньої волі прискорити".

Закордонна Делеґація УС.-ДРП констатує, що положення центра УНР, методи його діяльности, його залежність від чужих сил лишаються майже без змін з того часу, як була ухвалена резолюція. У звязку з цим українська соціял-демократія не мала і не має підстави для зміни наведеної в цій резолюції позиції у відношенні до центра УНР, а тому й участь у нарадах „у важніших державних справах" з урядом УНР за кордоном УСДРП вважала і вважає для себе неможливою і недопустимою.

Закордонна Делеґація УСДРП заявляє також, що за її відомостями ніхто з орґанізованих членів української соц.-дем. робітничої партії не бере „активної участи в технічній праці уряду" УНР.

Стоячи поза всякими закордонними „урядовими" центрами, українська соціял-демократія додержується слідуючих головних директив, які сформульовано в резолюції конференції орґанізацій УСДРП за кордоном у січні ц. р.: 1) „Стоячи непохитно на позиції VI. Конґресу партії — боротьби за народоправство — українська соціял-демократія повинна й на далі боротися за відбудову Української Незалежної Демократичної Республики; 2) Висловлюючись проти вмішування чужих імперіялістичних сил до внутрішних справ України, українська соціял-демократія повинна й на далі як з найбільшою енерґією інформувати соціялістичні й робітничі орґанізації світа про дійсний стан на Україні, а з другого боку вести українські маси до орґанізації своїх сил з метою створення дійсних підвалин для власного незалежного істнування".

За Закордонну Делеґацію УСДРП:

І. Мазепа,
П. Феденко.

Прага, 5. VI. 1929.

В. Кедровський.

1919 РІК

Передрук заборонений. — Всі права застережено 1919 р.

(26)

Нарешті полковник Стефанів стратив рівновагу й почав енерґійно досліджувати причини, чому вода „замерзла". Пройшло кілька годин і виявилося, що один зі служачих на водотягу (здається Поляк), скінчивши свої години служби, замкнув воду й, забравши зі собою „ключ", пішов до дому відпочивати.

Це подаю один з тих соток саботажу, які навіть мені довелося спостерігати при переїзді по залізницях Галичини. Боротися з цим не мала сили жадна влада, коли вона не могла ворожі й нездарні елементи на залізницях замінити відповідними своїми фаховцями-патріотами, бо в ті часи кожна справа, а в тім числі й залізнича, вимагала самопосвяти, запалу та енерґії у виконанню її. Ось так вода „замерзала", чи траплялося що инше подібне в тисячах випадків, а поки причини затримки знайдеш, то час проходив.

В додаток жаден начальник стації не знав, чи потяг дістане воду та дрова там, де він мусить їх брати. Навіть телефонічне получення було здезорґанізоване, й не завжди можна було вияснити, в якому стані знаходиться залізничий шлях і чи не занесений він де снігом, або може й зруйнований. До того тоді зима випала сніжна й морозна.

Тернопільський двірець був також, як і більшість галицьких двірців, зруйнований. Таксамо й у місті багато гарних будинків лежали в руїнах у наслідок російсько-австрійської війни. Місто тоді вже мало український вигляд і на вулицях, по крамницях та реставраціях скрізь чулася українська мова. Мене неприємно вражало те, що на вулицях Тернополя багато вешталося офіцирів у російській уніформі. Чорти його батька знають, хто вони й чого там були.

У Ходорові звернув на себе мою увагу гарно уряджений харчовий пункт для офіцирів та жовнірів Галицької Армії. Скрізь видно було порядок, чистоту та старання все заосмотрити та підтримати, як в найліпшому порядкові. Взагалі чим близше до Станиславова, де містився тоді Галицький Уряд, тим було видно більше порядку та орґанізованости у всім. Видно, що тут вже почувалася рука центральної влади.

В путі, користуючись довгими зупинками на ріжних стаціях та півстаціях, я заходив погрітися до помешкань, де звичайно навколо залізної печи грілися залізничі робітники, кондуктори, машиністи та випадкові селяне, що в якихось справах були на стаціях. Я прислухався до розмов, бажаючи зясувати собі їх настрої. Розмови звичайно велися спокійно, стримано, без нарікань на „лиху долю", а також і без особливого національного ентузіязму. Все робило враження звичайного і льоґічного ходу подій. Цілком природно було для більшости тих, кого я стрічав, те, що в Галичині мусить бути своя влада та своя держава. Таксамо природним було й те, що Поляки хочуть опанувати Галичиною. Тут боротьба з Поляками не була такою новиною, як на Великій Україні була боротьба з Москалями, а особливо з революційною демократією. Сама справа державности в Галичині не викликала такого палаючого ентузіязму, як на Придніпрянщині, бо вона тут була цілком льоґічним висновком з факту розвалу Австрії. Ця діловитість і спокійне відношення до подій мені різко кинулися у вічі.

У день з вікон я спостерігав богато піль, засипаних снігом, що були покарбовані безконечною мережкою воєнних окопів, завалені колючими дротами, а деякі узгіря рясно обсаджені хрестами загинувших вояків. Сумне враження робили зруйновані стації, містечка та селища. Страшна воєнна руїна панувала на всій Галицькій Землі. Нарід прибитий гнітом довгої війни, вимучений, але всеж таки спокійно й свідомо ніс тяжкий тягар, що знову спав на його плечі завдяки брутальному нападови Ляхів.

* * *

Ранком 30 січня ми нарешті приїхали до Станиславова. Вже на залізничій стації почувалося, що це столичне місто. Скрізь багато військових, багато людей, метушня. Видно, що тут життя бє буйним джерелом. На двірці не видно, щоби війна спричинила йому велику шкоду. Все чисто, впорядковано. Лише ліпша частина міста, в центрі, робила сумне враження своїми руїнами величезних будівель, які знищила артилерія підчас світової війни. Місто в середині чисте, на вулицях, хоч і багато вешталося цивільного народу та військових, був порядок.

Я зупинився в готелю „Юніон" і здається перший раз за довгі місяці посидів у чистому льокалю, випиваючи горнятко смачної кави. Тут уже чулися перші ознаки Европи. Ціни на всі споживчі продукти в Станиславові були майже втричі дешевші від київських, але за час мого тижневого перебування вони значно почали підвищуватися. Це була одна з перших ознак невдач на фронтах.

Наша місія зупинилася трохи в Станиславові, щоби зачекати приїзду голови турецької місії О. Лотоцького. З нами перебували тут ще инші місії. Користуючись з нагоди довшого перебування у Станиславові, я придивлявся до життя в місті. Бував на базарах, заходив до крамниць, прислухався до ріжних розмов, але загальне враження, яке склалося у мене підчас подорожі, мало чим змінилося. Хіба лише те, що сюди прибувало все більше ріжних утікачів з Великої України, які почасти тут починали грати ролю „високих достойників" і часто це робили в такий спосіб, що їх поведінка перевертала все моє нутро. Таксамо вони й серед Галичан викликали здивовання, а потім справедливу погорду. Жиди на базарах мені говорили, що поки не наїхало сюди багато „закордонців", то ціни на все стояли нормальні, а коли почало прибувати багабез пуття „закордонців", що безпуття сипали грішми, то все почало дорожіти.

Я особисто думаю, що найскорше мусіло подорожіти вино, горілка та инші гарячі напої, бо всі ті втікачі були „не дураки випити". У всякому разі робилося соромно й болючо, що це сміття з України починає плюгавити тут імя Придніпрянців.

(Дальше буде).

Не злякалася. — Вчора виявив я перед моєю нареченою цілу мою минувшину. Нічого не затаїв.

— Ну і?..?

— Не помогло. За три тижні шлюб.

—o—

Пересадою є сказати про когось, що так злякався, що аж тінь його поблідла.

Пересадою є твердження, що є такий розсіяний вчений, який горіючу свічку кладе у ліжко, а сам себе гасить.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

СЛІПЕ БРАТЕРСТВО.

Не так давно довелося мені писати про наших большевиків, як вони, залицяючись до світової буржуазії, дурять робітників, закликаючи їх до боротьби з тими капіталістами, від яких самі хочуть дістати собі гроші та в яких вони запобігають ласки. Аж тут доводиться знову писати. Вони кричать про братерство та єдність пролетаріяту, робучого народа. Щоби доказати таке „братство", вони у Ню Йорку в своїй „штаб-квартирі" вряджили цими днями віче „русских і українських робітників" для протесту проти китайського імперіялізму.

Цікаве віче й цікаве братерство „русскіх" та українських робітників. Ті „русскіє" робітники мають воювати для піддержки російського імперіялізму, того імперіялізму, що й Україну тримає в своїх лабетах, а українські робітники мусять пособляти своїм „браттям-рабочим", бо Китайці там десь за 10,000 миль від них захопили залізницю, збудовану російськими капіталістами та царським урядом для закріплення російського імперіялізму на Далекім Сході. Але коли большевики віддавали у Ризі Полякам галицько-волинські землі, то тоді наші „русскіе-браття" рабочі не хотіли битися за ці землі, щоби приєднати їх до „радянського союзу". Спокій собі розумні Москалики купили, віддавши на поталу Полякам міліони українського „хітрава Малороса" та „галіціян". А тепер, коли Китайці на власній території взяли у свої руки лише одну залізницю, частину московського добра, то, бачте, наші „хохлікі" й „малороси" повинні тепер боронити інтересів „пролєтарскаво атєчества", себто інтереси единої й неділимої Росії. Україна повинна тепер давати на цілі московсько-китайські війни гроші, хліб, людей та инші матеріяли й засоби, а коли Поляки забирали у Ризі живі українські душі, коли забирали политі кровю українського народа його рідні землі, то тоді большевики підписували з ними мир, а „сознательний пролетаріят" не хотів воювати та демонструвати за мир, бо, бачте, оборону рідного українського Москалі називають імперіялізмом, а боротьбу за російські імперіялістичні інтереси вони називають обороною пролетарських інтересів.

Ось тут в Америці „верние Малоросіяне", що називають себе українськими большевиками, навіть віча уряджують з приводу порушення інтересів „матушки Рассеї" Китайцями. Ось скоро приходить десятиліття рижського миру. Цікаво, чи большевики будуть уряджувати демострації-протести проти того миру, протестуючи проти того, що Москва віддала 7 міліонів українського народу на поталу Поляків. Чому наші московські посіпаки не кличуть польський пролетаріят протестувати равом з ними проти гноблення українського пролетаріяту Поляками, але кличуть протестувати за якусь залізницю, що властиво є концесією якихось капіталістів? Так само, чому підчас рижських переговорів й пізнійше „наші польські брати-пролетаріяти", з якими братаються наші комуністичні комісарчуки, боронили свою Польщу від червоної московської армії, чому вони воювали з Українцями за Львів, за Галичину?

Та взагалі, чи не смішно й не глупо говорити про якесь братерство „пролетаріяту", коли той пролетаріят, а не капіталісти та буржуазія, творить військові маси, що йдуть в інтересах своєї держави, або просто в інтересах імперіялізму своєї держави завойовувати чужі народи, завойовувати чужі землі. Підіть і подивіться на всі українські землі, хто там переводить політику державного панування переможців, як не „пролетаріят". Хто заповнює кадри поліції, жандармерії, тюремщиків і т. д., як не пролетаріят? Хто в чеках розстрілює селян та робітників, або катує в польських вязницях, як не пролетаріят? А тут кличуть нас, ніби вважають останніми дурнями, до братерства з тим „пролетаріятом", який нищить і нівечить нас на рідних землях.

Може колись дійсно наступить те братерство й дійсна солідарність пролетаріяту, але поки те прийде, то ще не в одного нашого покоління облізе голова. А тому не час і не пора, як каже наша поговірка, бавитися в братерство з нашими ворогами, але треба думати про оборону своїх власних інтересів. Треба рятувати свою хату, коли вона горить, а не бігти з допомогою далекому сусідові, коли хтось у нього один кілок з паркану вирвав.

Юнійний робітник.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

ДІТРОЙТ, МИШ.

Не забувають про рідний край на забаві.

На забаві в панства Чайковських з приводу уродин їх дочки Броніслави, молодої члениці У. Н. Союза, зібрано суму десять долярів на Рідну Школу в старім краю. Сю суму зложили слідуючі гості: И. Стельмах 2 доляри; по 1 дол.: П. Войтишин, Н. Морозовський, В. Туркевич, Л. Білик, И. Чайковський, І. Чайковський, Т. Михальчук.

Гроші післано через Обеднання.

Т. Михальчук.

—o—

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Збірка на Інвалідів.

Громадянин Павло Федоришин переслав через Обеднання на інвалідів пожертву в сумі 5 долярів, зібрану ним. Ці гроші зложили, кожен по 1 дол. 25 центів: І Люлкевич, П. Федоришин, С. Мельник і М. Яцишин.

—o—

СПРІНГ ВАЛЛЕЙ, Н. Й.

Жертва на Інвалідів.

Стефан Москаль переслав через Обеднання 5 долярів пожертви на інвалідів Української Армії, які зложив громадянин Дмитро Грусуляк.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ І ФОТОГРАФІЙ ЧЛЕНІВ І ВІДДІЛІВ ДО КАЛЕНДАРЯ У. Н. СОЮЗА НА РІК 1930.

Календар У. Н. Союза, який розходиться у многих тисячах примірників, є найліпшим середником до оголошувань поміж американськими Українцями. Хто має який бизнес, а залежить йому на тім, аби про нього знало як найбільше людий, повинен дати своє оголошение до календаря У. Н. Союза. Ціни є вельми пирступні, зважнвши, що наклад буде виносити 20,000 примірників. Ціла сторона 34 кв. цалів, коштує $30.00; половина $15.00; чверть $10.00; осьма часть $5.00; перша і послідна сторона в части оголошень по $35.00. Хто хотівби в своїм оголошенню помістити також і фотографію чи то свою чи свого бизнесу, мусить прислати з неї готову до друку клішу; коли ні, то поносить кошт виготовлення такої кліші з фотографії, то значить, що його оголошенне буде о стільки дороше коштувати, скільки виносить кошт виготовлення з фотографії друкарської кліші.

Текст оголошень мусить находитись в редакції по день 30. серпня б. р. Гроші за оголошення належить посилати рівночасно. Оголошення на кредит безуслівно не будуть друкуватися.

ФОТОГРАФІЇ БРАТСТВ І ТОВАРИСТВ. Віддіди У. Н. Союза, а також кружки співацькі і театральні, школи, банди, які є при відділах У. Н. Союза (коли який кружок ,співацьке товариство і т. п. не есть при відділі У. Н. Союза, таких після ухвали не будеться поміщувати у календари), хотіліб, аби їх фотографії були поміщені в календари на 1930 рік, зволять їх прислати на адресу „Свободи" найдальше по день 30. серпня б. р. Рівночасно проситься прислати з фотографією чек або моні-ордер, виписаний на імя „Свободи" на суму $10.00. Сі гроші ужиється на покритте коштів виготовлення з фотографії друкарської кліші. Місце в календари безплатно.

Всі фотографії мусять бути добре опаковані.

Всі письма належить адресувати:

„SVOBODA"

81-83 GRAND ST., або P. O. BOX 346,

JERSEY CITY, N. J.

ПОВІДОМЛЕННЄ.

Братство св. Апп. Петра і Павла, відділ 257 У. Н. Союза в Джерзи Ситі, Н. Дж., просить всі Братства і Товариства, щоби стрималися і не робили ніяких забав на суботу, 7. вересня 1929 р., тому, що повисше Братство в сей день робить Баль. 171-3

ЗА УРЯД БР. СВ. АПП. ПЕТРА І ПАВЛА:

Д. Коляда, предс.; **С. Федович**, секр.; **А. Жубрид**, кас.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ШИКАҐО, ІЛЛ.

Ще про день Стрільця.

В Свободі, ч. 164, з 16. липня ц. р., в дописі з Дітройту, підписаній п. Марією Скубовою — читаємо між иншим:

„Блідо випало Свято Українського Стрільця й роздача пропамятних відзнак, бо місцеві „боси" заполітикувалися, а без підтримки Союзовців то й того не булоб. Не зуміли католицько-гетьманські „боси" як слід вшанувати памяти тих, що десять літ тому зірвалися до нерівного бою за нашу долю, долю України".

Вичитавши це, мені пригадалося, що немало заболіло українських громадян в Шикаґо, рівнож присутних на такім стрілецькім святі.

Бо в нас ще не так поступили вороги самостійної України, якими тут є католики й гетьманці. В нас відбулося свято на 26-го мая і був присутний полковник Коновалець і вручував відзнаки стрільцям. І було це свято, які рідко коли Українці можуть святкувати. Здавалося, що нікого не буде, хтоб міг бодай словом противним озватися проти такого свята. Помимо цього, гетьманці під проводом д-ра Гриневецького, д-ра Смука і о. Ф. Тарнавського виступили проти свята. Хор Лисенка при кат. церкві на Оклей (зложений з гетьманців) відмовився від участи в концерті. Співав тільки хор православної церкви „Боян" і хор національний. Крім цього на цей самий вечер савтсайдські гетьманці з о. Кузьмаком зарядили гетьманське свято, а хор Лисенка з о. Тарнавським — представленне. Оголосити в церквах оба сі еґомосці відмовилися помимо просьби заряду Стрілецького Гуртка: голови С. Куропася й І. Побуцького, секретаря, та стрільців В. Лоняка і Т. Подоли.

Ще раз зазначу, що свято відбулося, бо повище згадані стрільці не побоялися противників та аґітації гетьманців і юніятів, а вели діло з повним довірям на успіхи із надсильною енерґією. Розуміється, честь за це належиться стрільцям нашим, що роблять велике діло, хоч мала їх горстка.

Та на цім ще не кінець. Коли стрільці, а головно Іванка Подола, українська санітетка Червоного Хреста, віднеслася до українських кат. священиків о позволенне продажі при церквах кокардок-цвітів на дохід У. В. О., то оба еґомосці відмовили — як видно зі звіту в Свободі.

На „Декорейшен" день на кат. цвинтарі гетьманці зарядили параду, а Гриневецький голосно (в присутности полк. Коновальця) в своїй бесіді назвав стрільців зрадниками-дезертирами за те, що повалили правного господаря Павла. Крім цього гетьманська Січ з 1. червня кидає на 1. стороні найгіршим болотом на стрільців, а головно на полковника Коновальця.

Коли вже наш мужик освідомиться та візьме провід і керму у свої руки? Коли в нас в Шикаґо обєднаються національні сили до спільної праці?

Пора вже найвища!

Степан Мусійчук.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Сим повідомляється членів Бр. св. Василія, від. 339, що місячні збори відбудуться в неділю, 28. липня, в годині 2-ій пополудни, під ч. 610 S. American St. Тому, що є важні справ идо полагодження, присутність кождого члена конечна. — І. Сорока, предс.; І. Сорока, кас.; А. Будай, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Бр. св. Володимира, від. 162, повідомляє своїх членів, що звичайний місячний мітінґ відбудеться 28. липня, в гали Укр. Клюбу, 708 Lackowanna Ave., в 1-і годиці пополудни. Проситься всіх прийти, бо є важні справи до полагоджения. — Ев. Марченко, предс.; М. Гнатів, секр.

ІЗЕЛІН, ПА. Бр. св. Петра і Павла, від. 400, подає до відома своїм місцевим і позамісцевим членам і членкиням, щоб кождий присилав свої місячні вкладки на адресу низше поданого секретаря, бо в иншім разі не відповідається. Члени повинні памятати і висилати вкладки на час, а не довгувати до сего часу, бо інакше поступиться з ними після статута У. Н. Союза. Дальше повідомляється, що через хоробу нашого касієра, п. Рокошевського, є змінений уряд, а то: Дм. Кархут, предс.; М. Воловецький, секр.; Дмитро Вус, касієр. — М. Воловецький, секр.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

Льоґіка.

Купець: Вірте мені, пане, без нашого еліксіру не можете довго жити.

— Так? А наші предки жили без еліксіру!

— Наші предки? Так, любий пане, але де вони тепер? Померли, всі померли!

—o—

Пані (до наймички): Ганю, чому так дуже плачеш?

Наймичка: Ах, прошу пані, пан зраджує нас!

—o—

Робив у фармера робітник. Вечером, як то звичайно буває з хлопцями, йшов відвідати дівчину, а що було темно, він взяв з собою ліхтарню. Побачив се фармер, який славився своєю скупістю, і каже:

— Коли я був молодий і ходив до дівчини, то ніколи не ходив з ліхтарнею, а йшов на потемки.

— Так, так, — відповів слуга, — але ви подивіться, що ви собі вибрали...

СМЕРТЬ І ЖИТТЯ.

(Із збірки перських оповідань „Говоряча папуга").

—o—

Шах (цар) Ферідун бачив, як на його руках померла його ніжна та чесна дружина, гарна Ірандате. Йому здавалося, що він не пережиє її смерти. Три дни та три ночі провів він уже без поживи та сну, без ніякого товариства, лише зі своєю розпукою. Аж ось у його самітну світлицю ввійшов індійський фільософ, який втішався довірям шаха, та сказав:

— Царю всіх царів, вислухай мене хвилинку. Я не хочу ще більше подразнити твого болю сумними розважаннями, а приходжу радше, щоби звістити тобі недалекий поворот доброго, яке ти вважаєш пропавшим. Так, небаром сама цариця висушить тобі сльози, які ти проливаєш: вона наново житиме на твоє та наше щастя... Ти дивуєшся, але знай, що я в письмах наших давніх мудрців віднайшов спосіб, як привернути назад життя любій Ірандаті. Це певний спосіб і здається таксамо простий як і легкий. Потребуємо лише найти трох справді щасливих людей та написати їх імена на Ірандатинім нагробнику. Сила цих трох слів зверне тобі твою любу дружину, а підданим їх царицю та матір!

— Ах, — сказав Ферідун — я хочу жити, щоби вичекати цю чудову пробу. Пошукай собі сам трох щасливих, мудрий Кулаю, яких тобі треба. Коли вони вернуть мені мою Ірандату, тоді я буду щасливіший ніж вони всі разом можуть бути.

Як стій приказав Ферідун оповістити, що хто справді щасливий, має зголоситися у пророка Кулая, відповісти йому на його питання та дати йому правильно написане називище. Від якнайскоршого виконання того приказу за волею божою залежить життя Ферідуна й оживлення Ірандати.

Ледви сповістили цей приказ на майдані Естекару, а вже прийшов до індійського фільософа молодий чоловік задиханий та сказав чванькувато:

— Я називаюся Кобад — ось тут написане, як ялося, моє назвище — пробуди царицю!

Як трохи прийшов до себе, додав:

— Та зроби це, коли можливо, ще нині, бо кажу тобі щиро, годі тратити час!

— Чомуж тобі так спішно? — спитав мудрець.

— Я люблю гарну, божеську Менулену. Вона найдосконаліше сотворіння, яке небо створило для землі. Та чи можу допуститися иначе богохульства та признатися, що ця Менулена не зовсім свобідна від примх, які закидають жінкам? Учора прогнала вона мене жорстоко. Нині казала знову прикликати мене і я є найщасливійший з усіх смертних. Хто зна, чи завтра буду...

— Розумію тебе, — перебив Кулай — ти найщасливіший з усіх смертних, доки тебе любить божеська Менулена. А вона любить і кидає тебе по примхам погоди. Цікаве щастя! Я волів би мати гнітючку (змінливу пропасницю, горячку). Тоді бодай атаки правильні тай людина знає, чого їй держатися. Щиру правду сказати, любий Кобаде, візьми назад твоє назвище, воно не надається на оживлення цариці.

Кілька днів пізніше прийшло двоє залюблених. Їх краще приняли. Цалцер і Балкіс уже більш чотирох років поважали одно одного та ніжно любилися. Ця любов, якій по дорозі ставали вічно нові перешкоди, вкінці поборола всі трудноці. Вони саме прийшли від престола, де злучилися на віки. Своє щастя розповіли з таким життям і таким зворушенням, що, здавалося, очарували фільософа. Та він сказав таки їм, що добре було би це таке свіже їх щастя виставити трохи на пробу.

— Проба не буде ні довга ні коротка. Втішайтеся вісім днів тим щастям, що будете одно одного бачити весь час і одно одного матиме. Зрозуміли: безперервно, без розривки, цілком на боці від людей і їх товариства. Ви собі вистарчаєте: двоїм дуже залюбленим серцям увесь світ є рівнодушний.

Ця рада очарувала обоїх. Пішли мерщій, щоби втішатися вісім днів собою. Як чарівно пройшов перший день! Другий був уже трохи менше чарівний, третього стали скучати, четвертого сварилися, а на пятому розійшлися.

Після тієї молодої пари попросило двох мущин, щоби їм вільно було поговорити хвилиночку із фільософом. З їх доволі сумних лиць годі було богато сподіватися. Були це брати. Старший з них сказав:

— Ми не знаємо, де ми родилися, не маємо приятелів, а в містечку, в якому жиємо, знають нас ледви наші приятелі. Словом, ми зовсім не є щасливі, але колиб так захотів цар, то ми зараз булиби щасливі тай ще більше, ніж цього потрібно для ожиллення цариці. Треба лише мого брата іменувати війтом у якімсь містечку, а мені, якого бажання не такі високолетні, сказати виплатити двацять тисяч золотих.

— Ваше бажання — відповів Кулай — дуже влучне. Вельми радо поговорю про це з царем. Він не відмовить вам таких дрібниць, але позвольте мені додати одну умовину. Передовсім треба, щоби ти привів мені такого чоловіка, який має маєтку двацять тисяч, а про мене і сто тисяч, а потім щоби ти мені привів війта містечка або міста, які були би зовсім задоволені своєю долею. Тоді ваше бажання сповнять, бо замісць трох щасливих, яких ми шукаємо, матимемо потім чотирьох.

Оба брати радо згодилися на це й обіцяли, що кожен прийде небаром із приятелем. Але вони не вертали. Вони знаходили, як то кажуть, лише богачів, які хотіли бути ще богатші, а війти хотіли бути начальниками провінцій.

Таким робом Кулай позбувся богато мрійників, які обіцювали собі, що будуть цілком щасливі, колиб дістали якусь посілість або становище. Після таких глупих і захланних душ прийшов нарешті від границі Персії чоловік, який нічого не жадав і не просив.

— Я, — сказав цей щасливий смертник — не люблю нічого, лише вдоволення, але люблю по мудрому. Щоби втішатися ще більше тим вдоволенням, я роблю його ріжноманітним; я вживаю його поміркованo, ба часом навіть позбавляю себе його. Я ще молодий, здоровля моє дуже добре, маєток гарний, до того ще я лагідної та веселої вдачі тай приятелів маю. Вони не є для мене тягаром. Маю гарну любку, яку люблю ані не забогато ані не замало. Скажиж тепер сам, чи при цьому всьому не маю я причини вважати себе щасливим?

— Так, маєш причину. Признаюся тобі щиро, що на твому місці я дуже боявся би смерти.

— Правду сказати, смерть мені не цілком рівнодушна. Одначе життєвих дібр не доцінювали би ми як слід, колиб ми не боялися, що втратимо їх.

— Щира правда — але чи це справжні добра? Чи дають вони справді богату насолоду, коли цей жах затроює їх?

— Я про смерть думаю, як можна найменше.

В такому разі зробиш іще краще, коли зовсім не думатимеш про смерть, або, що не повинно би бути тяжко, вийдеш якийсь спосіб проти смерти. Тоді би вписати можна твоє імя на гробі цариці.

Чоловік, що любив приємності, обернувся та старався не думати більше про смерть. А навіть у цій спробі була думка про смерть. Він віддавався любовним оргіям, щоби прогнати думку про смерть. Одначе чорна задума над смертю, скільки разів була жінка біля нього, не опускала його.

Кулай поважно думав над тим, щоби зробити кінець цій траґічній комедії, в якій відгравав доволі виснажуючу ролю. Він відвідав царя, якого біль тимчасом зробив іще привітнішим. Тому мудрець не боявся зрадити йому малий успіх пошуканки.

— Так — сказав монарх — цавіщож трудитися ще дальшими пошукуваниям і розпитуванням! Постав на нагробнику цариці імена твоїх двох знакомих і твоє. Як є з таким чистим щастям, яке мудрець старається осягнути завдяки своїй мудрости.

— Ах, царю! Мудрці це люди, вони помиляються, а часом говорять неправду. Щодо мене, то я вже трицять літ стараюся бути мудрий і щасливий, а всетаки я ним не є.

— Тож, любий Кулаю, ніхто не був би щасливий?

— Коли вже раз мушу це признати: воно так. Ніодин смертник не може бути щасливий на цій землі. Ця, що ти оплакуєш її, пізнала завчасу цю сумну та спасенну правду. Вона сміливо піддалася порадам неба та безсумніву заслугує на небуденне життя. Царю всіх царів, наслідуй твою славну дружину та перестань уже раз сумувати над її щасливішою долею!

Ферідун подякував мудрецеві за його хитрість і мудрість, як усе добре роздумав. Закинув думку воскресити царицю та розраджував себе, як звичайно. Час, розривки і ріжні клопоти помогли йому забути те, що було колись.

Глибоке знання.

Один студент, щоби без перешкоди приготовитися до іспиту, поселився у святині Будди. Перший день провів на проходах по гарній околиці святині. Коли вже звечора вернув у свою келію, сказав послугачеві, щоби приніс йому книжку з шафи. Хлопець приніс йому „Святу книгу перемін". „Не є мені досить висока!" крикнув на нього студент. Тоді послугач приніс „Весняні й осінні літописи" письменника Кун-Це. „І це мені не досить високо!" сказав знову студент. Тоді послугач приніс „Таоте-Кін" містичного Ляо-це. „Ще мені не досить високе!" сердито крикнув утретє студент.

Якийсь бонз (священик) тої святині чув у сусідній келії крізь тонку тростинову стіну цілу розмову. Огірчений впав у студентову келію та скрикнув: „Я заложився би, що ти лише дуже мало знаєш із цих мудрих книжок, а ти кажеш, що вони плиткі?"

— Не є вони плиткі для мене, признаюся тобі. Лише я хотів би спати, то треба мені добре підложити собі під голову.

ВІДОЗВА

до земляків в Америці у справі допомоги студентам С.-Господарської Академії.

Шановні Земляки!

Ви, що злиднями та бідою вигнані з Батьківщини за далекі моря шукати кращої долі, найліпше зрозумієте з власного досвіду, яка велика річ — освіта, якої так бракує нашим поневоленим людям в Старому Краю. Колиб між нами було більш освічених патріотів, які знались та вміли поставити на належний шлях нашу народню господарку, то не стоялиб ми сьогодня так кепсько під оглядом економічним, ані під оглядом національно-політичним. Не довелосьб тоді ні Вам ні иншим нашим людям мандрувати з родючих ланів Рідного Краю в далекі чужі сторони.

І от пощастило нам здобути тут на чужині свою власну високу господарську школу. Вже сім років існує на Чехо-Словаччині Українська Господарська Академія, єдина на увесь світ вільна українська висока господарська школа, яка заклалася дякуючи матеріяльній та моральній підтримці братнього чехословацького народу ще в 1922 році. За цей час свого існування Академія випустила 285 фахівців-інженірів, значна частина яких нині працює для добра нашого народу в Галичині та на Волині. В самому тільки „Сільському Господарі", найкориснійшому товаристві для братів хліборобів, є їх понад трицять.

Майже всі юнаки-Українці, що опинилися за межами своєї Батьківщини та захотіли здобути собі високу освіту на користну службу рідному людови, вже покінчили або закінчують свої студії в Академії. Цеї весни закінчили Академію 124 абсольвенти і тепер залишилося всього 196 студентів. Але між цими студентами мається 40 осіб таких, які не мають ні жадної грошевої допомоги ні жадного заробітку, щоб продовжувати свої студії.

І от, щоб допомогти і цим незаможним студентам закінчити освіту, професори та навчителі Академії, а також всі службовці канцелярії відраховують по 6% від свого скромного студента з цих пожертв лять і студенти, що дістають невеличку підмогу від чехословацького уряду, віддаючи по 1 і ½% свого буджету на незабезпечених товаришів. І припадає на кожного незаможного студента в цих пожертв по 80—120 кч. місячно, тобто по Вашому — від 3-ох до 4-ох долярів.

Відома річ, що за такі гроші ці вбогі студенти не живуть, а лише животіють. Майже 50% з них витрачає на обід денно лише 1,5 кч., тобто ваших 5 центів, або стілько, як Ви витрачаєте на звичайну поштову картку, а богато з них зовсім не має змоги обідати, а живуть лише хлібом та водою. Жаден з цих студентів, не зважаючи на страшну зиму, що була в цім році в Европі, ні одного разу не протопив свого житла, бо ніхто з них не мав за що купити собі палива. Отже, в добі, коли добрі люде й надвірніх псів забирали у натоплені хати, щоб не загинули від тієї лютої зими, наші незабезпечені матеріяльно студенти мусіли спати в такомуж холоді, як був на дворі, маючи до того порожні шлунки.

Чи дивнож, що значна частина цих бідолах, які прийшли сюди з розхитаним уже здоровлям та ледви загоєними ранами, що дістали в боях за волю України, легко піддалися хворобам та остаточно виснажилися? Отож, тимчасом як поміж студентами, що дістають стипендії від чеськословацького уряду, мається слабих на сухоти 18,5% (теж жахлива річ), поміж незаможними студентами-нестипендистами їх нараховується 37,5%.

Кажучи коротко — відколи стоїть світ, жадні студенти жадного народу не здобували собі знання в таких жахливих умовах, в такій неможливій скруті та злиднях.

А отже, не дивлячись на такі жахливі умови існування, ті наші студенти не кидають науки і, ризикуючи своїм здоровлям або й своїм життям, вони твердо ідуть наміченим шляхом до своєї цілі, що має на меті добро нашого народу. Не кидають, бож мають віру, що також не полишать їх на голодову смерть їхні земляки-Українці та не дадуть їм упасти фізично і на дусі.

Так воно по части й сталося. Відгукнулися на відозву українського письменника Корольова-Старого наші земляки з маленької Буковини. Дармащо там є всього 320.000 українського люду, — як зачули вони про біду своїх братів, незабезпечених студентів Академії, то зараз же заложили Доброчинний Комітет й почали збирати від хати до хати, закликаючи до громадського та національного обовязку кожного Українця. І на його заклик широко відгукнулося населення Буковини. Протягом 3-ох місяців вони зібрали понад 130.000 леїв, тобто, кожен другий дав свою лею на цю мету. Дякуючи цій щедрій підтримці, наші незаможні студенти вже три місяці дістають допомогу по 300 кч. місячно, тобто по Вашому 8—9 долярів.

Та чи можнаж числити на допомогу лише одних буковинських земляків, які мають силу всяких инших потреб для відродження свого національного й суспільного життя, що десять років було під натиском урядових репресій? А тимчасом нашим незаможним студентам треба проіснувати ще два роки, доки вони не закінчать своїх студій в Академії.

От тому то Благодійно-Допомоговий Комітет при Українській Господарській Академії, що опікується їхньою долею, звертається до всіх земляків в Америці сущих з великим проханням:

Поможіть купці української молоді стати корисними працьовниками на ниві народній. Поможіть їм своїми, бодай дрібними датками закінчити студії своєї рідної високої української школи. Підтримайте діло помочі, започатковане невеличким гуртком добросердечних буковинських Українців!

Вас бож багато, в десять раз більш, як усіх Буковинців, і кожному з Вас легше видати якийсь доляр, як їм одну лею, А незаможних студентів усього тільки 40 душ! Колиб у Вас була добра воля, то Ви без найменшого обмеження себе моглиб узяти на свою опіку всіх цих 40 студентів, голодуючих фізично через голод духовий. Треба всього 400 долярів місячно, щоб забезпечити їм більш-менш можливе існування, зберегти їхне здоровля, а може й життя.

Між цими студентами є молодь з ріжних земель українських: з Галичини, Волині, Буковини, Бесарабії. Найбільше однак є їх з великої України, тобто з тієї найбагатшої сторони нашої, яка ніколи й нічого від Вас, американських братів, не жадала, а навпаки, принаймні духовно завжди Вам допомагала і котра, як прийде жаданий час відродження, віддячить Вам і морально і матеріяльно. Отож, це не справа лише сорока голодних юнаків, що прагнуть науки, це — справа ширша: допомогти тим своїм братам, що не з своєї провини опинилися в тяжкій біді. Братам, що переважно були борцями в Народній Українській Армії та воювали в повстанських проти лютого ворога, проливаючи кров та безнастанно ризикуючи своїм життям за ідеї Вільної Соборної України, до дітей якої належите також і Ви. Отож, це не справа лише сорока юнаків-студентів, але таксамо й Ваша справа...

Відгукніться-ж на цей заклик та спільними зусиллями допоможіть цим сорока студентам закінчити їх студії на високій школі.

Проф. С. Комарецький (в. р.), голова Управи Благодійно-Допомогового Комітету при Українській Господарській Академії; **Сірик** (в. р.), секретар.

З ЖИТТЯ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ.

Штампи ржавіють, а ініціятива пилом припадає.

Артіль „Металопром" орендує 2 чавунно-ливарні та механічні заводи. На першому заводі є ливарня, і там роблять ліжка, а на 2. вже давно роблять металеві метри та лінійки. До цього почали ще робити й внутрішні замки. Виробництво метрів та лінійок ще не налагоджено як слід. Варстати — допотопної доби, деревляні, вагу привязано дротом, але добре вже те, що пощастило з заводу вигнати приватника.

У приміщенні замкового цеху лежить цінний скарб — це штампи для замкових деталів, є варстати й преси-автомати. Серед цих штампів є такі, щоб робити деталі для внутрішніх замків — маленьких, для чемоданів, і великих.

Цей скарб узявся іржавою. Правда, замковий цех відбудовують, але надто поволі. А покищо все устатковання лежить та іржавіє. Коштів витрачено чимало, а замки покищо виробляють кустарі.

На заводі ч. 2 є чимала кількість активних робітників-винахідників, але через те, що нема відповідних обставин для їхньої роботи, ініціятива їхня теж припадає пилом. Робітники Паламарчук та Томашек сконструували ділильний прилад, але ходу йому не дають.

Державним господарчим органам треба звернути увагу на цей завод, який мігби дати чимало користи державі.

Дібровний.

Гроші на смітнику.

На ст. Київ 1. пас. лежить ціла купа окрайків дахового заліза, тощо, прямо проти неба, під дощем, та іржавіють; а відра для прибиральників, тощо, роблять з цілих аркушів, тоді, як ці окрайки, при бажанні, можна на це використати. На коліях валяються й гниють ріжні, ще годячі для вжитку, речі як от колосники, швірні й інше залізо загалом, скрізь, по всіх коліях, починаючи від пасажирської — через усю товарну стацію.

Коли глянути від моста товарової стації до Байкового моста праворуч, то ви побачите цілий шпало-рейковий завод, що заріс травою. Рейки порозкручувані, без скріп, а скріпи лежать на рейках доти, доки їх не розкрадуть. Рейки викопують із скріпами й їх так і перетягають для городів, а може й у подвіря. У канавах іржавіє телеграфний дріт, яким скріплюють, і ріжне залізо. Проти інтендантського посту є зруйнований колишній завод — і тут іржавіють залізні частини. На розі Бульонської вул., коло Байкового моста, стоїть зруйнований цегляний будинок й тут валяється казан, а коло стін іржавіють залізні двері. На Володимирській вул., коло складу Житлоспілки, прямо проти неба, по обидва боки в кутках колпаки, баки й инші речі. На майдані коло акційного транспортового складу іржавіє старе залізо, що його погубили дорогою підводчики підчас перевозки, бо не було догляду.

Всі ці речі чекають, поки хтось згадає про них. А проте в газетах пишуть, що нам бракує металів.

Наглядач.

Якість погіршала.

На 4. Держтютюнову фабрику привезли з Німеччини 3 кришильних варстати. Вони замінять 16 старих. Старі кришили по 17 пуд. тютюну, а нові кришать 97 пуд. за 7-годинний робучий день. При такому збільшеному навантаженні якість тютюну погіршала. У покришеному тютюні попадаються шматки мотузків, цвяхи, тощо. Неуважність майстрів, що кришать тютюн, і приймальників причинилась до того, що тютюн часто буває зовсім посічений. Вивчити цю хибу доручили тимчасовій контрольній комісії та виробничій нараді. Що зробили з цього приводу — й досі невідомо.

Крім того у роботі станків бувають часто перебої. У березні один станок простояв 35 робучих годин, бо був великий запас тютюну. А через цей простій робітника вирядили заміняти підсобну силу, виплачуючи йому тільки пересічний його заробіток. До всього цього на 7 душ робітників є завідувач відділу, звісно, що йому робити нічого.

Є на фабриці 2 фабзавучники. Вони вже скінчили школу, вчилися на кришильників, а тепер працюють за чорноробів.

Л. Народний.

(„Пролетарська Правда", Київ).

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Жертви на дім Просвіти в Жухові.

Виказ добровільних жертв на будову Дому читальні Просвіти в селі Жухові, в Галичині.

На святі 10-ліття товариства „Єдність" дня 10 березня слідуючі особи зложили жертви: М. Дармограй, Г. Гривнак, Анастазія Гарпуль, Д. Козев, П. Солонинка, І. Лісик, М. Насевич і В. Монастирський по 1 долярови; М. Полохайло, П. Мемко, Катерина Ткач, І. Хмелик, В. Федечко, Д. Зелінка, П. Мельник, А. Дуда, Й. Соміт, Г. Дацко, Т. Криворончук, А. Зелінка, В. Очешійський, С. Гвіздь, І. Воробель і Анастазія Коцко по 50 центів; І. Дуда 30 цнт.; Й. Федюк, Ю. Піскор, В. Шегда, Г. Хорів, М. Шикула, М. Наконечний, М. Парадка, і П. Моклюк по 25 центів; І. Отченка 10 цнт. Всього зібрано 18 дол. 15 центів.

Друга збірка на туж ціль була переповаджена на запустах в хаті товариства Американських Горожан, на Френклін вулиці. Жертви зложили: М. Січинський, Т. Грицей, І. Хавлюк, в Левчак, М. Дубенко, М. Білінський і R. Z. Reskov по 1 дол.; Е. Штогрин 50 центів і М. Reyn 25 центів. Разом $7.75.

За Комітет:

Іван Шегда,
Микола Курко.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

Жертва на Рідний Край.

Комітет Допомоги Рідному Краєві переслав через Обеднання до Краю пожерви 22 доляри. Гроші призначені так: 7 дол. 80 центів на бойову акцію, а решта на українських інвалідів.

За Комітет: М. Барденевський, Г. Кічак, Юлія Басон, М. Скибівський.

ВІЛМІНГТОН, ДЕЛ.

Збірка на Інвалідів.

Д-р Володимир Клодницький переслав 22 доляри 10 центів, зібраних ним на гостині в Народнім Домі у Вілмінгтоні, в день Зелених Свят.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

